

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoPs/3/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122210077
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8122210077.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Elišky Wagshalovej a členiek senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Moniky Tobiašovej, v právnej veci spôsobilosti na právne úkony osoby o ktorej spôsobilosti sa koná: R. G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom S. XX, XXX XX A., pr. zastúpená: Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., so sídlom Radlinského 1735/29, 026 01 Dolný Kubín, IČO: 50 120 000, v konaní zastúpená procesným opatrovníkom: O. A., o návrhu navrhovateľky: I. Y., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. XX, XXX XX U., adresa na doručovanie F. XXX, XXX XX F. o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 36Ps/1/2022 -113 zo dňa 12.júla 2023, takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje rozsudok.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľka návrhom doručeným súdu dňa 22.11.2022 žiadala, aby súd rozhodol o obmedzení spôsobilosti na právne úkony jej dcéry R. G..

2. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„I. súd konanie z a s t a v u j e.

II. Štátu priznáva nárok na náhradu trov konania voči navrhovateľke v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

III. Osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná priznáva nárok na náhradu trov konania voči navrhovateľke v rozsahu 100%.

IV. Navrhovateľka je p o v i n n á nahradiť osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná trovy právneho zastúpenia v sume 1 129,09 Eur do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku k rukám jej právneho zástupcu.“

3. Proti rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka. Odvolanie právne odôvodnila ust. § 365 ods. 1 písm. b), e), f), h) CSP. Uviedla, že zotrváva na svojich podaniach a tvrdeniach uvedených pred súdom prvej inštancie. Poukázala na viaceré rozhodnutia, nálezy Ústavného súdu SR a rozhodnutia Najvyššieho súdu SR s tým, že napadnuté rozhodnutie je založené len na predpokladoch a domnienkach súdu, bez presvedčivého zdôvodnenia úvahy, na základe čoho dospel k

predmetnému záveru. Zároveň nesúhlasila s výškou trov konania, ktoré súd podľa navrhovateľky vyčíslil nesprávne a umelo navýšil.

4. K odvolaniu navrhovateľky sa vyjadrila osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná. Uviedla, že odvolanie ako aj samotný návrh je absurdný. Súd v rozhodnutí vychádzal z riadne zisteného stavu na základe vykonaného dokazovania. Navrhla napadnuté rozhodnutie potvrdiť.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok, ďalej len „CMP“), a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

6. Navrhovateľka návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony odôvodnila tým, že má vedomosť, že jej dcéra trpí depresívno-úzkostnou poruchou, v dôsledku čoho bola hospitalizovaná na A. G. v A.. Taktiež návrh odôvodnila osobným tvrdením, že sa jej dcéra javila dezorientovaná, zmätená.

7. V podanom odvolaní navrhovateľka zotrúva na návrhu a predložených dôkazoch a považuje odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie za nedostatočné, založené len na domnienkach, pričom poukázala na rozsiahlu judikatúru.

8. Podľa § 387 ods. 1, 2 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

9. Súd prvej inštancie sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vyrovnal so všetkými podstatnými vyjadreniami účastníkov v konaní, z tohto dôvodu sa odvolací súd obmedzí len na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie za účelom zdôraznenia správnosti napadnutého rozhodnutia a s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní navrhovateľky.

10. Inštitút obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je zásahom do základných práv a slobôd (tiež zásahom do súkromia fyzickej osoby), ktorý musí byť primeraný sledovanému cieľu, musí byť čo najužší, t.j. len v nevyhnutnej miere.

11. K inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony treba zdôrazniť, že jeho zákonná úprava doterajšia prax súdov je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania, alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení, alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby (uznesenie NS SR 8Cdo/276/2014).

12. Úlohou odvolacieho súdu v odvolaní namietanom nesprávne právne posúdenie bolo zistiť, či súd prvej inštancie na zistený skutočný stav správne aplikoval príslušné právne predpisy. Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

13. Odvolací súd uvádza, že dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby môžu byť len dôvody vymedzené v § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, teda existencia duševnej poruchy, ktorá nie je len prechodná, nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, či jedov, pre ktoré je fyzická osoba schopná robiť len niektoré právne úkony. V rozhodnutí z 21.10.1963 sp. zn. 5Cz/67/1963 uverejnenom v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod publikačným číslom 6/1964 Najvyšší súd SR uviedol, že v konaní o pozbavenie a obmedzenie spôsobilosti na právne úkony musí súd skúmať duševný stav osoby, ktorej sa konanie týka, t.j. či je táto osoba skutočne postihnutá duševnou poruchou a či táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú zákonom pre pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Ďalším predpokladom pre pozbavenie spôsobilosti na právne úkony (aj obmedzenie) je zistenie, či takto zaťažená osoba je alebo nie je z tohto dôvodu schopná obstarávať si sama svoje záležitosti. Pri riešení tejto otázky musí súd vychádzať zo skutkových zistení vyvođených z posudku znalca - lekára v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania. Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I.ÚS 313/2012 z 28. novembra 2012 pri interpretácii a aplikácii ustanovenia § 10 OZ (pozbavovanie/obmedzovanie spôsobilosti na právne úkony) sa nemožno obmedziť iba na text zákonného predpisu, ale vždy je potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer, ktorým je predovšetkým rešpektovanie ľudskej dôstojnosti. V medziach ústavného významu práv človeka sa pri zbavovaní/ obmedzovaní spôsobilosti na právne úkony primárne sleduje záujem samotného (dotknutého) človeka a až následne záujem verejný, či tretích osôb. Zbavenie človeka spôsobilosti na právne úkony (jeho právna smrť) je prostriedkom ultima ratio (t.j. možno k nemu pristúpiť až vtedy, ak sa všetky menej represívne prostriedky, či iba ich obmedzenia nedajú použiť, resp. sa stanú neúčinnými). Úplné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony neprichádza do úvahy ani vtedy, ak postihnutá osoba čiastočne (v istých nie zanedbateľných sférach života) disponuje takouto spôsobilosťou. Túto disponibilitu je povinný skúmať súd ex offa, teda aj vtedy, ak účastník konania to nenavrhuje. Inak povedané v prípade, ak by duševná porucha celkom nevylučovala schopnosť uskutočňovať akékoľvek právne úkony, je namieste iba ich obmedzenie, a nie pozbavenie.

14. Odvolací súd na základe vyššieho konštatuje, že súd prvej inštancie za účelom komplexného zistenia spôsobilosti na právne úkony správne postupoval, keď uznesením pod č. k. 36Ps/1/2022 -50 zo dňa 03.03.2023 nariadil znalecké dokazovanie a do konania pribral znalca z odboru - zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, ktorý vo veci vypracoval znalecký posudok číslo 20/2023. To, či osoba trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodnou, je otázka odborná, ktorú súd nemôže posúdiť, ale spadá do kompetencie znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria. Súd je však povinný uskutočňovať aj iné dôkazy ako len znalecký posudok z odboru psychiatrie, a to najmä výsluch osoby, o ktorej obmedzení sa koná, a dôkazy smerujúce k posúdeniu jeho mnohovrstevných sociálnych a právnych interakcií (vzťah medzi obmedzovanou osobou a inými, napr. spoločnosťou), majetkových, rodinných, politických a pod. ako aj ďalších listinných dôkazov potrebných na zistenie dôvodov, pre ktoré má dôjsť k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony.

15. Dokazovaním bolo dostatočne preukázané, že osoba o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná netrpí žiadnymi ochoreniami, ktoré by odôvodňovali potrebu obmedzenia spôsobilosti. Súdom ustanovený znalec v znaleckom posudku konštatoval, že z psychiatrického hľadiska nie sú akékoľvek dôvody na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony posudzovanej osoby. V konaní nebolo preukázané, že by právne úkony uskutočnené osobou, o spôsobilosti ktorej sa koná nevyjadrovali jej vôľu (pred lekárom, znalcom aj súdom vyjadrila dostatočne jasne a zrozumiteľne svoj názor na vec a presvedčila súd prvej inštancie aj odvolací súd o tom, že netrpí žiadnou duševnou poruchou, pre ktorú by nebola schopná robiť všetky alebo len niektoré právne úkony). Zhodne so súdom prvej inštancie odvolací súd konštatuje, že zákonné podmienky vymedzené v § 10 OZ na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony naplnené neboli, preto bolo potrebné konanie na návrh navrhovateľky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony tejto osoby zastaviť.

16. Vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania štátu za znalecký posudok odvolací súd uvádza, že odvolanie navrhovateľky nepovažuje za dôvodné. V konaní bolo nevyhnutné za účelom zistenia zdravotného stavu posudzovanej osoby vyžiadať si vedecké znalosti, ktorými súd nedisponoval. Vzhľadom na to, že konanie iniciovala navrhovateľka ako aj na bezdôvodnosť podania návrhu, súd prvej inštancie správne uložil navrhovateľke povinnosť uhradiť vykonané znalecké dokazovanie.

17. Vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v prejednávanej veci súd prvej inštancie postupom, ktorým v súlade s ust. § 55 CMP zaviazal

navrhovateľku k povinnosti nahradiť trovy konania osobe, o ktorej obmedzení na právne úkony sa konalo, bol objektívne možný a s ohľadom na okolnosti prípadu aj dôvodný.

18. Odvolací súd o trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP (žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak), keďže tu nešlo o žiaden prípad výnimky (podľa § 53, § 54 alebo § 55 CMP) v zmysle citovaného pravidla CMP.

19. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).